

BAZELE COMPOZIȚIEI ÎN FOTOGRAFIE

- 1. NOȚIUNI DE BAZĂ ȘI ROLUL COMPOZIȚIEI ÎN FOTOGRAFIE**
- 2. PRINCIPIILE ȘI ELEMENTELE SPECIFICE ALE COMPOZIȚIEI**
- 3. REGULI DE COMPOZIȚIE ÎN FOTOGRAFIE**
- 4. SFATURI ȘI RECOMANDĂRI ESENȚIALE ALE COMPOZIȚIEI**

1. NOȚIUNI DE BAZĂ ȘI ROLUL COMPOZIȚIEI ÎN FOTOGRAFIE

- O fotografie este formată din două elemente cheie: subiectul și mediul care îl înconjoară. Atunci când aceste elemente se combină formând un tot unitar, iar subiectul este bine delimitat, mediul din jur conducând ochiul către subiect, putem spune că avem o fotografie reușită.
- Fotograful trebuie să decidă ce elemente intră în cadru, să vadă unghiul de abordare cel mai corect, lumina cea mai favorabilă și să aleagă cea mai bună expunere. Rolul compoziției este de a atrage atenția asupra imaginii - să creeze o stare, un sentiment, să îmbogățească imaginea cu semnificații. Unitatea se obține prin conținut și formă de prezentare.
- Din punct de vedere al conținutului, în imagine nu trebuie să se regăsească, decât elementele strict necesare pentru prezentarea subiectului și pentru clarificarea circumstanțelor de loc, timp și mod în care se află acesta. Informațiile suplimentare care afectează claritatea mesajului se vor elimina. Din punct de vedere al formei de prezentare, se va apela la un stil corelat cu subiectul ales.
- Primul element care trebuie ales, va fi mărimea cadrului (prin alegerea punctului de stație și a distanței focale). Mărimea cadrului (planul imaginii) va clarifica poziția autorului față de subiect, iar dispunerea elementelor de imagine în cadru va crea traseul după care privitorul va recepta mesajul, în ritmul și tensiunea impuse de autor.
- Echilibrul relațional, permite privitorului să descopere întreaga complexitate a situației în care se află subiectul. Această formă de prezentare a subiectului trebuie să conducă în final la realizarea unității și la stabilirea unei percepții clare și ordonate într-o anumită succesiune pînă la dezvăluirea unui context, care nu este totdeauna prezentat explicit în imagine.

2. PRINCIPIILE ȘI ELEMENTELE SPECIFICE ALE COMPOZIȚIEI

Pentru păstrarea orizontalității și verticalității cadrului, elementele imaginii trebuie distribuite pe suprafața acestuia după anumite principii, păstrând astfel echilibrul reprezentării imaginii de interior. Există doar unele principii și elemente care, aplicate cu talent, realizează o fotografie plăcută. Câteva dintre acestea sunt:

Organizarea în plan a imaginii - Plasarea subiectului în cadrul imaginii se face după principii devenite clasice, care au în vedere punerea lui în maximum de valoare. Cadrul imaginii fotografice este standardizat și se caracterizează prin raportul laturilor.

Linii și puncte forte ale cadrului: Unind mijloacele laturilor cadrului, obținem axele de simetrie, iar intersecția lor ne dă centrul de simetrie al cadrului. Dacă ne ațintim câteva clipe privirea asupra acestui punct, vom constata că nu-l mai vedem decât pe el, restul câmpului cadrului, cu cât este mai mare, cu atât estompează până la dispariție, excesul de simetrie face să scadă importanța celorlalte elemente compoziționale ale imaginii;

Linia orizontului: Pentru a evita simetria, linia de orizont a unui peisaj marin sau de câmpie nu se suprapune niciodată peste axa orizontală de simetrie a cadrului pentru a nu obliga ochiul să privească sau sus sau jos, în loc de a privi și sus și jos, adică întregul câmp al imaginii. Ea trebuie suprapusă peste linia forte orizontală cea mai de jos a cadrului.

Organizarea în adâncime a imaginii - În desfășurarea în adâncime a subiectului, distingem trei planuri:

Primul plan este cel care se vede dintâi când privim imaginea și cuprinde elementele compoziționale ale subiectului situate cel mai în față, mai aproape de noi, cum sunt frunzișul unor ramuri sau niște arbori, etc. Primul plan are rolul de a conduce privirea spre planul de mijloc, în care se situează, de obicei, subiectul. Prezența prim-planului în fotografie nu constituie o condiție și nu este nici posibilă și nici necesară întotdeauna.

Planul subiectului (de mijloc), conține elementele compoziționale principale ale subiectului, între care există o legătură de idei.

Ultimul plan (fondul imaginii), creează spațiul, ambianța în care se desfășoară acțiunea subiectului. Un subiect interesant, proiectat însă pe un fond nepotrivit, își poate pierde total valoarea artistică. Un fundal este nepotrivit atunci când culoarea lui este asemănătoare cu a subiectului sau prea contrastant față de acesta. Rolul fundalului este să scoată în evidență subiectul și pentru aceasta trebuie să-i fie subordonat ca tonalitate, claritate.

Perspectiva - Pentru ca fotografia să păstreze și să redea aceeași impresie de relief pe care o avem privind obiectele în realitate, trebuie ca mărimea relativă, ordinea spațială și coloritul elementelor să respecte anumite reguli care sunt date de perspectivă. Dacă ne referim la forma și mărimea relativă a elementelor, avem perspectiva liniară iar dacă ne referim la variația tonalității culorilor, avem perspectiva aeriană. Perspectiva se poate modifica prin folosirea unor obiective cu distanță focală diferită sau modificarea înălțimii punctului de stație.

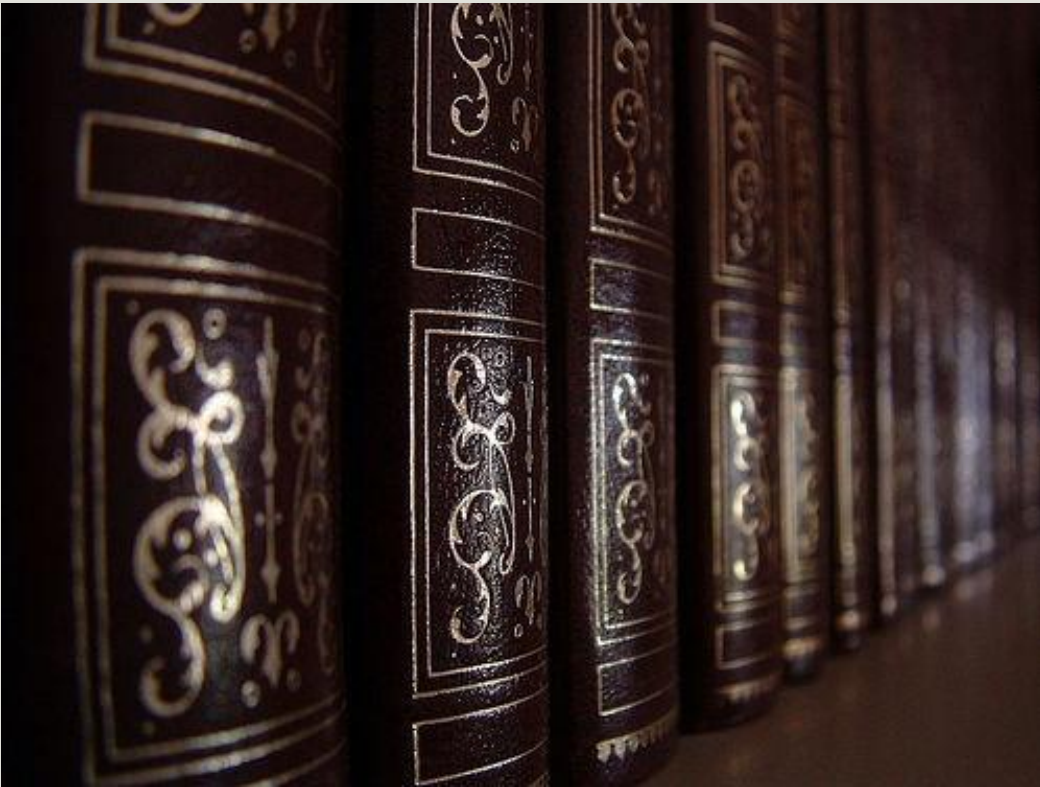
Relieful (plastica imaginii) - Impresia de relief rezultă din jocul de lumini și umbre asupra volumelor proprii ale unui corp. Pentru ca acest lucru să se întâmple, trebuie ca obiectul asupra căruia cade lumina să aibă elemente situate în diferite planuri. Ne dăm mai bine seama de toate acestea observând cele două extreme ale iluminării materiale: o zi cenușie, fără soare, în care totul apare șters, lipsit de viață și parcă lipsit de fondul de care de-abia se detașează și, dimpotrivă: o zi cu soare, în care lumina creează distanțele între plane, evidențiind detaliile. Maximum de relief îl obținem atunci când umbrele sunt cele mai lungi – se întâmplă dimineața și seara, la răsăritul și apusul soarelui, când lumina cade lateral asupra subiectului.

Liniile - Din punct de vedere grafic, o imagine se compune din linii drepte, frânte, curbe sau ondulate, care închid și delimitează suprafețe și volume.

Liniile drepte – cu cât sunt mai lungi, dau impresia de continuu, de monoton, de repaus, în general. Liniile verticale se caracterizează prin arbori înalți, lucruri zvelte, trezește ideea de demnitate, de maiestuos. Ele lasă impresia de stabilitate și, uneori, de severitate cu cât sunt mai înalte;

Liniile orizontale este legată de senzația de calm, de liniște, de nesfârșit, precum întinderea mării. Excesul de linii drepte, orizontale sau verticale obosește ochiul dacă nu intervin și alte elemente care să întrerupă această monotonie.

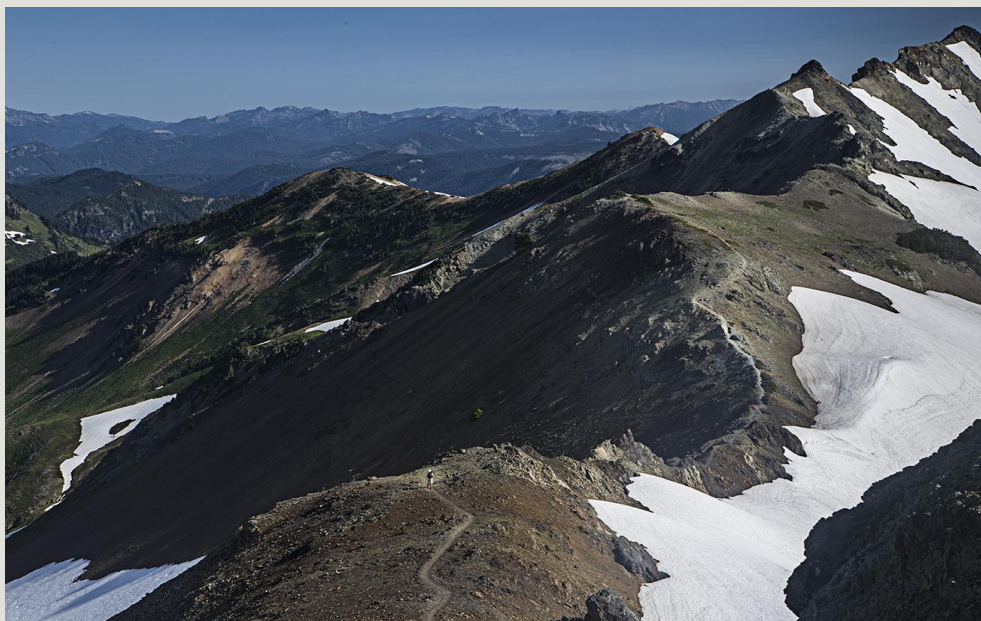
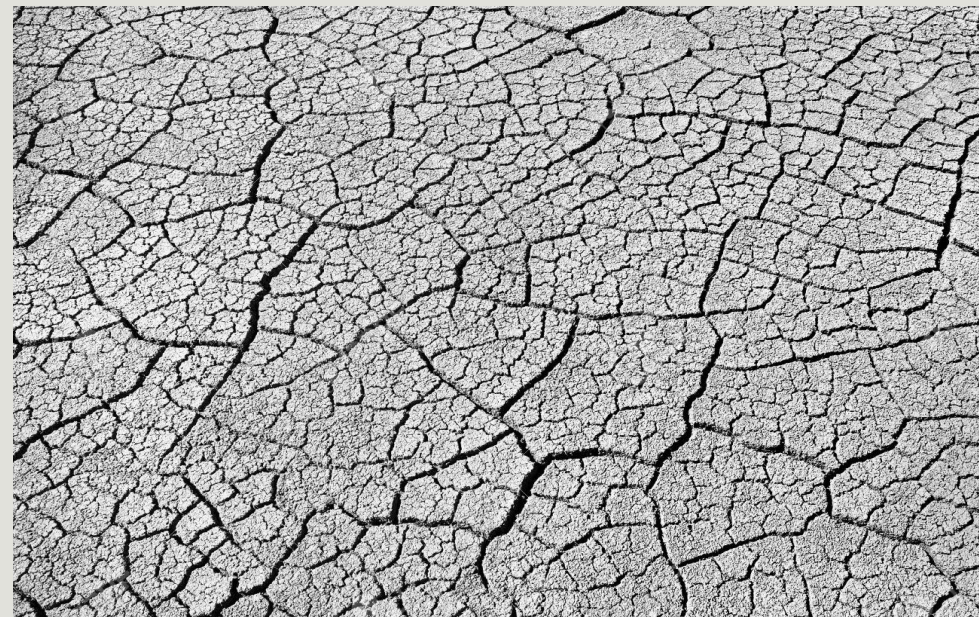
Liniile înclinate dau un accent dinamic imaginii prin diagonala forte (stânga jos– dreapta sus) sugerează ideea de efort, sensul urcuşului şi prin diagonala slabă (stânga sus – dreapta jos) sugerează ideea de coborâre şi este mai dinamică decât prima întrucât, datorită atracţiei gravitaţionale, coborâm mai repede decât urcăm.

Liniile curbe – sunt cele care dau imaginii grație. Liniile curbate în jos (cu concavitatea în sus, au un caracter vesel și succesiunea lor dă impresia de rapiditate. Liniile curbate în sus (cu concavitatea în jos), sugerează tristețea, resemnarea, amintind de sălciile plângărețe de pe malul apelor. Repetarea, cu oarecare regularitate, a unei curbe, creează ideea de ritm ce se propagă.

Liniile frânte – verticale și orizontale, cum sunt fulgerul, crestele munților, dau impresia de energie, de asprime. Cu cât unghiurile frângerilor sunt mai ascuțite, cu atât aceste efecte sunt mai pronunțate și caracterul lor mai dinamic. Și aici apare efectul de ritm, dacă frângerile se succed oarecum regulat. Liniile care se încrucișează în toate direcțiile, conduc privirea în afara imaginii și derutează privirea, dacă fotografia nu conține elemente opuse care să le echilibreze.

Suprafețele – indiferent de forma lor, contribuie la tonalitatea psihologică a imaginii prin senzația care o produc. Suprafețele mari, neîntrerupte, sunt statice și monotone. Suprafețele mici, cu tonuri sau culori variate, însuflețesc imaginea, sugerând varietate, mișcare, neastâmpăr. Suprafețele luminate dau un efect calm, prietenos, sugerând buna dispoziție, ca de exemplu reflexele de lumină pe suprafața ușor încrețită de vânt a unui lac. Suprafețele întunecate posomorăsc imaginea, dându-i un caracter grav, neliniștit, cum este un cer cu nori amenințători de furtună, un zid înalt, întunecat.

Suprafețele triunghiulare creează senzații asemănătoare cu cele date de liniile frânte. Triunghiul este forma cea mai comună care intervine în construcția imaginii, de exemplu capul și umerii într-un portret. Triunghiul dă impresia de stabilitate când este așezat pe o latură.

Volumele – După cum liniile delimitează suprafețe, suprafețele delimitează volume pe care jocul de umbre și lumini le scoate mai bine în relief, dând valențe plastice fotografiei. Repartizarea lor justă și echilibrată pe suprafața imaginii, este de mai importanță, mai ales în fotografiile de arhitectură. Un alt exemplu în care imaginea capătă relief, volum, datorită umbrelor proiectate în stânga.

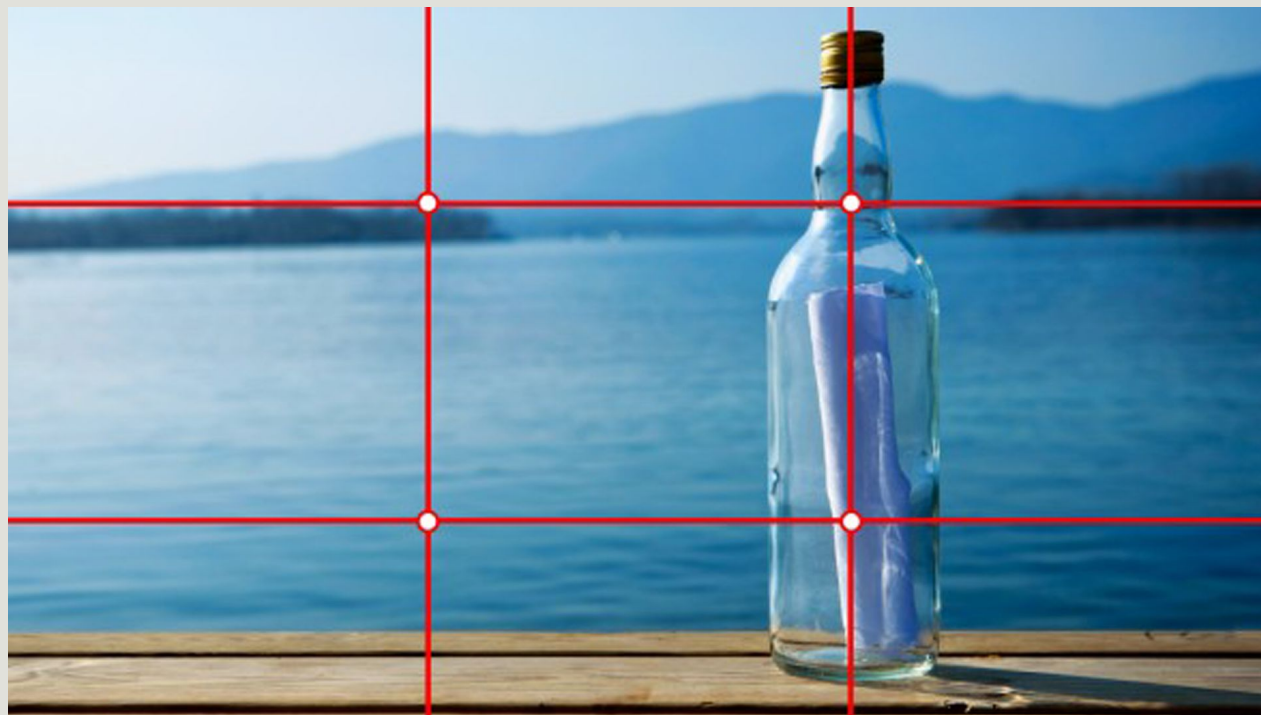
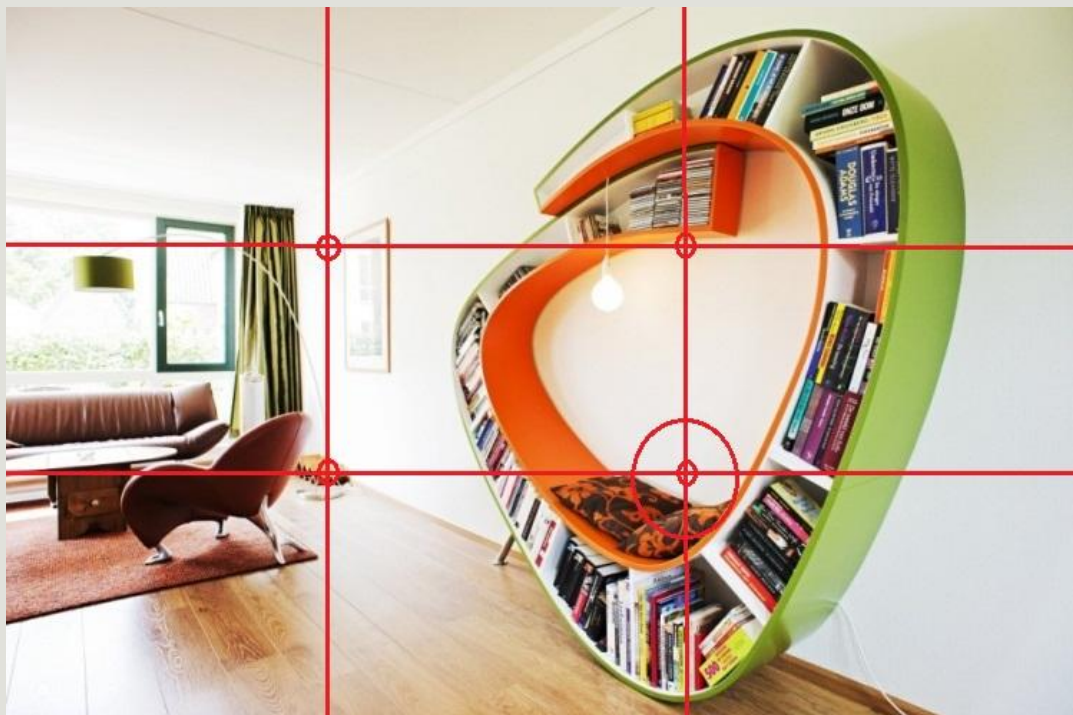

Culoarea – Noțiunea de culoare se referă simultan la două fenomene, senzația subiectivă de culoare și proprietatea unui corp de a fi colorat. Aceste două fenomene, profund deosebite prin mecanismul lor intim, au o caracteristică comună: depind de lumină, căci în întuneric dispar atât senzația cromatică, cât și culoarea corpurilor. Culorile, în afară de senzația vizuală, obiectivă, mai produc asupra noastră și senzații subiective, de ordin afectiv (culorile calde și culorile reci).

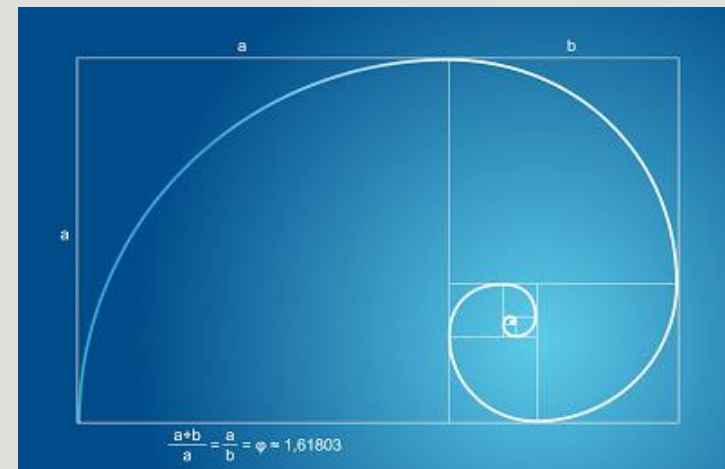

3. REGULI DE COMPOZIȚIE ÎN FOTOGRAFIE

1. *Regula treimilor* este una dintre cele mai populare tehnici cu care artiștii vizuali sunt familiarizați. Plasarea subiectului în centru fotografiei nu este, de multe ori, o idee bună. Un subiect central nu este foarte atrăgător pentru privitor și creează o atmosferă statică. Pentru a capta atenția și pentru o compoziție dinamică este recomandat să respectăm regula treimilor. Elementele compoziționale importante sunt plasate de-a lungul liniilor imaginare, care împart imaginea în treimi, atât orizontal cât și vertical. Elementele de interes deosebit pot fi plasate la intersecția acestor linii, pentru o compoziție mai expresivă și mai dinamică.

2. *Regula secțiunii de aur* - Regula tăieturii de aur a devenit celebră în timpul Renașterii, deși a fost descoperită încă din antichitate. Regula secțiunii de aur arată cea mai importantă zonă dintr-o imagine este situată în apropierea colțului dreapta-jos, aproximativ la un sfert pe înălțime și un sfert pe lățime.

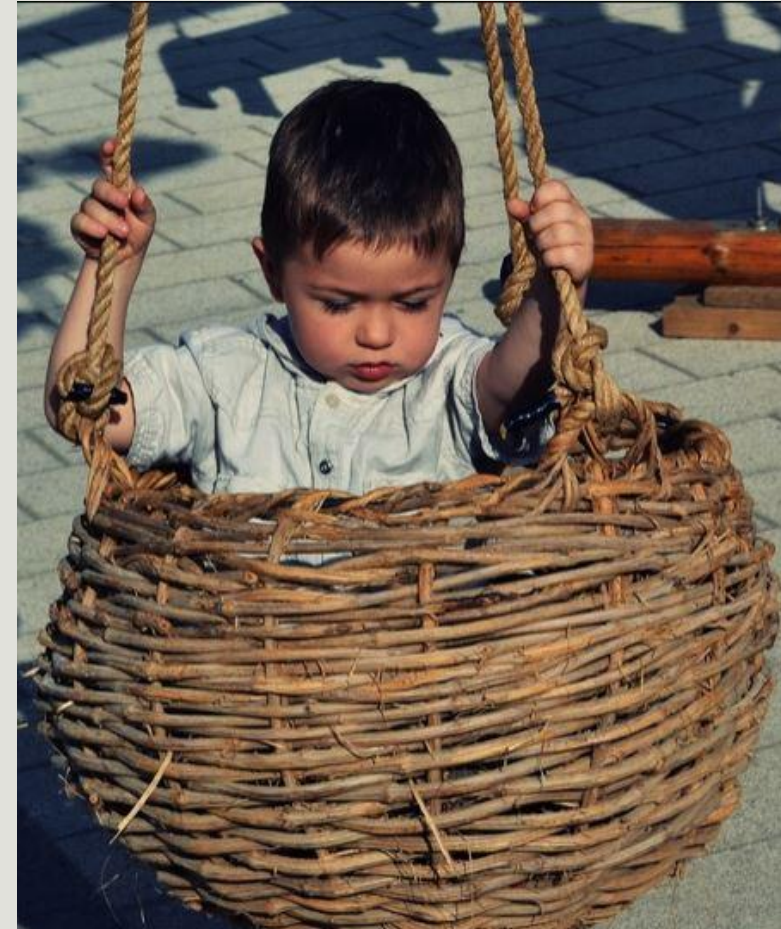
3. *Elemente de compensare (balancing elements)* - Plasarea subiectul principal în cadru, ținând cont de regula treimilor, creează o fotografie mai interesantă, dar cu toate acestea se poate lăsa un gol în scenă, care poate face ca fotografia finală sa fie „goala”. Astfel, trebuie să echilibrăm "greutatea" subiectului principal cu un alt obiect, inclusiv, de o importanță mai redusă pentru a umple spațiul în cadru.

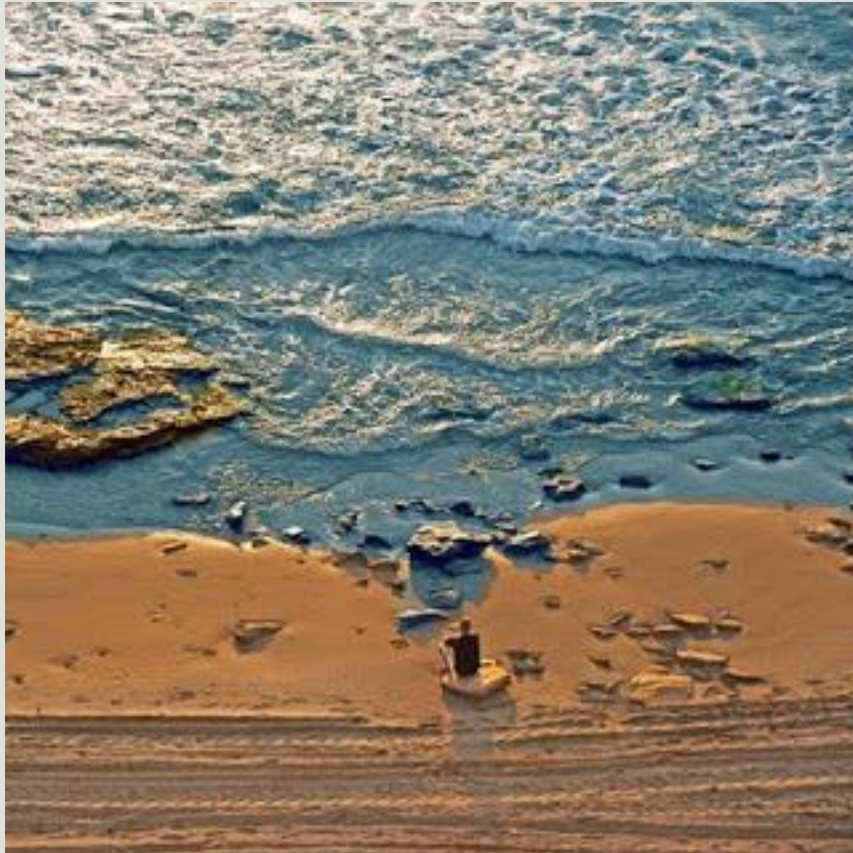
4. *Linii conducătoare în cadru (leading lines) perspectiva* - Într-o fotografie există un subiect pe care autorul dorește să-l promoveze ca principal. Pentru a atrage atenția privitorului spre subiect, sunt posibile numeroase metode. Una dintre aceste metode este utilizarea liniilor conducătoare în cadru. O linie conducătoare oferă dinamica cadrului, atrage atenția privitorului, și o conduce către subiectul de interes. Linia conducătoare poate fi un drum, parapet, etc. Liniile orizontale sugerează stabilitate, echilibru, nemișcare sau chiar rigiditate. Liniile conducătoare curbe sau în forma de *S* sunt elegante, grațioase, fermecătoare. Ele generează liniște, calm și chiar senzualitate.

5. *Simetrie și tipare (simmetry and patterns)* - Suntem înconjurați de simetrie și modele (tipare), atât naturale cât și create de om. Ele pot da naștere printr-un ochi antrenat, unei compoziții plăcute în situații neașteptate. O altă modalitate foarte bună de a le utiliza este de a rupe simetria sau modelul de tipare, introducând tensiune și un punct focal în scena.

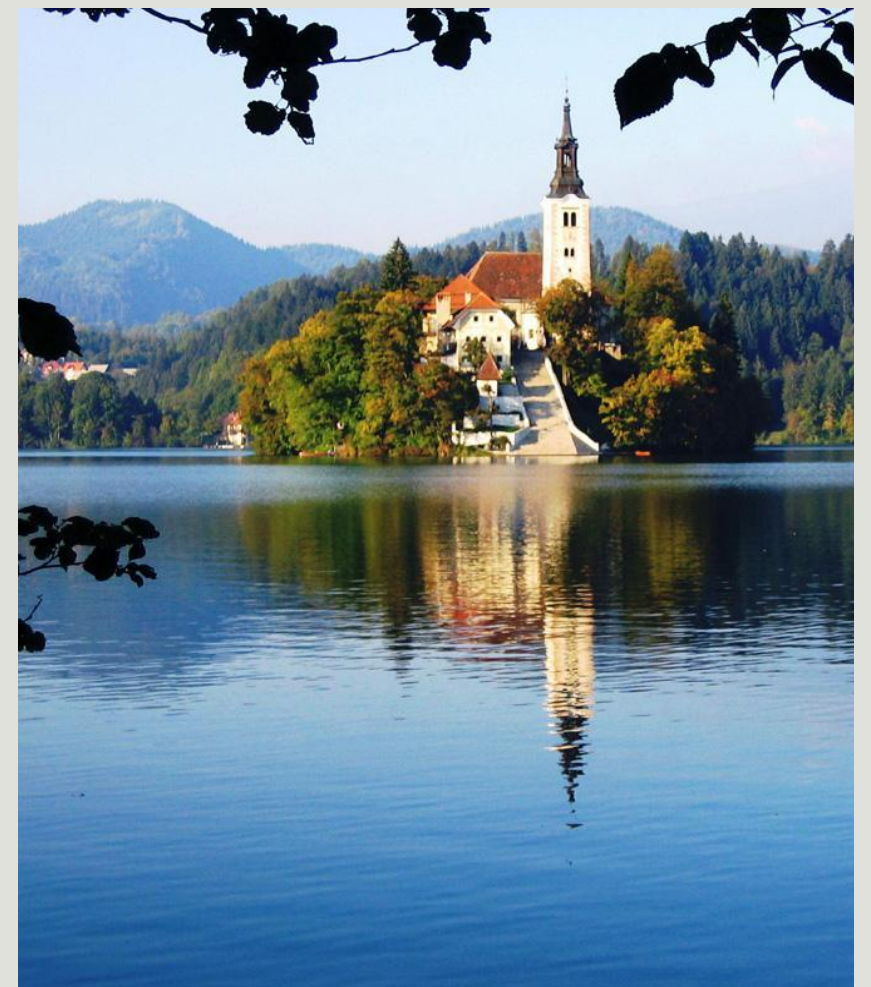
6. *Punctul de observație (viewpoint)* - Înainte de a fotografia subiectul, se necesită timp pentru a decide, unde (din ce unghi) îl vom fotografia. Punctul de observație (locul din care vom realiza fotografia), are un impact masiv asupra compoziției fotografiei și, ca rezultat poate afecta foarte mult mesajul pe care îl transmite. Decît o fotografiere de la nivelul ochilor, mai degrabă, se ia în considerare fotografierea de undeva de mai sus, decît nivelul ochilor, de jos, de la nivelul solului, din lateral, din spate, de la un drum lung de departe, de foarte aproape de subiect.

7. *Fundalul (background)* – Deseori credem că am fotografiat o scenă deosebită, dar în final am văzut că imaginea finală nu are impact, deoarece obiectul principal se amestecă într-un fundal aglomerat. Ochiul uman face o distincție excelentă între diferitele elemente dintr-o scenă, în timp ce un aparat de fotografiat are tendința de a aplatiza prim-planul de fundal, iar acest lucru poate ruina de multe ori o fotografie altfel reușită, se optează pentru un fundal simplu și discret, după care, compune imaginea astfel încât aceasta să nu distragă atenția sau să se abată de la subiect.

8. *Adâncimea (depth)*- Pentru că fotografia este un mediu bidimensional, avem de ales compoziția noastră cu atenție pentru a transmite sentimentul de adâncime, prezent în scena reală. Putem crea efectul de adâncime într-o fotografie incluzând obiecte în prim-plan, planul de mijloc și de fundal.

9. *Încadrarea (framing)* - Lumea e plină de obiecte care fac cadre naturale. Prin plasarea acestora în jurul cadrului compoziției, va ajuta la izolarea subiectului principal de lumea exterioară. Rezultatul este o imagine mult mai concentrată, care atrage ochiul în mod natural către principalul punct de interes.

10. Decuparea (cropping) - De multe ori o fotografie este lipsită de impact deoarece subiectul principal este atât de mic încât se pierde printre aglomerarea de obiecte din împrejurimile sale. Prin decupare în jurul subiectului principal se elimina "zgomotul" de fond, asigurând atenția privitorului nedivizată și concentrată asupra subiectului principal.

11. *Experimentarea (experimentation)* - Cu începutul erei digitale în fotografie, nu mai avem de ce să ne facem griji cu privire la costurile de procesare și comprimare a fotografiilor. Experimentarea cu compoziția fotografiilor, a devenit o reală posibilitate de modificare a tonurilor de culoare și ștergerea obiectelor nedorite mai târziu, absolut cu nici un cost suplimentar. Fotografia digitală ne permite să experimentăm cu diferite compoziții până când o vom obține pe cea perfectă. Din acest motiv, în final, instinctul, experiența și originalitatea fotografului hotărăsc compoziția cea mai potrivită pentru o fotografie.

12. *Foto alb-negru* - Alb-negrul ne pune aproape instant față în față cu o nouă modalitate de a vedea lumea și lucrurile. Îndepărtând culoarea, imaginea capătă de multe ori o cu totul altă interpretare. Elemente vizuale importante precum tonurile, formele sau texturile sunt acum revelate, fiind înainte eclipsate de culoare. Este important să înțelegem totuși că nu orice imagine arată bine în alb-negru. Acolo culoarea contribuie din plin la impactul final al fotografiei. Sau mai simplu, gândiți-vă la o fotografie cu un curcubeu. Culoarea joacă în acest caz un rol definitoriu. Pe de altă parte însă, există situații în care o imagine monocromă va evidenția mult mai bine un subiect sau îi va conferi noi valențe, noi interpretări, insesizabile în color.

4. SFATURI ȘI RECOMANDĂRI ESENȚIALE ALE COMPOZIȚIEI

1. Orientarea elementelor din cadru trebuie să fie una naturală.
2. Obiectele aflate în mișcare au nevoie de un spațiu suplimentar pentru a sublinia caracterul dinamic.
3. Obiectele înalte au nevoie de spațiu suplimentar deasupra pentru a nu le „deforma” partea superioară a cadrului.
4. Alegerea corectă a orientării cadrului. Cadrul are 2 orientări: „peisaj” și „portret”.
5. Este de preferat să nu tăiem din oameni dacă aceștia au sau pot avea un rol în compoziția imaginii.
6. Nu aglomerați cadrul cu mai multe puncte de interes.
7. Dacă este inevitabilă aglomerarea cadrului, puteți direcționa atenția asupra subiectului prin diverse metode ca focus selectiv, adâncime a câmpului vizual redusă, izolarea subiectului cu ajutorul luminii și a umbrelor, etc. Folosirea liniilor, liniile au un rol mult mai important și anume de a da perspectivă, de a crea adâncime, de a echilibra.
8. Subiectul sau elementele principale nu se plasează niciodată la marginile sau colțurile cadrului imaginii.

9. Subiectul sau elementele principale nu se plasează niciodată la marginile sau colțurile cadrului imaginii.
10. Nu lăsați în afara cadrului părți ale subiectului. Această recomandare se adresează mai ales fotografiei de portret.
11. Deoarece lumina este principalul instrument în realizarea fotografiei, putem spune cu certitudine că se pot obține niște fotografii excepționale doar prin utilizarea inteligentă a jocului de lumini și umbre.
12. Fotografiaza doar atunci când lumina este propice subiectului. De obicei, cele mai bune ore pentru fotografie sunt dimineața și după-amiaza. Lumina, umbrele și culorile specifice vor face diferența!
13. Criteriile de compoziție nu sunt obligatorii și nu trebuie urmărite întotdeauna, dar în majoritatea cazurilor ajută la obținerea unui impact vizual.
14. Regulile de compoziție au ca scop principal evidențierea subiectului și dirijarea privirii către o anumită zonă din fotografie pentru a transmite în mod direct un mesaj.
15. În fotografie nu sunt reguli stricte. Regulile se folosesc ca puncte de plecare, interpretate și combinate cât mai creativ posibil. Scopul final este imaginea, care la rândul ei trebuie să transmită ceva sau să aparțină unui gen, nu trebuie să fie mereu o manifestare artistică.